

Məzhəb Azadlığı

Cəlil Məmmədquluzadə

© Cəlil Məmmədquluzadə “Əsərləri”.

Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyası nəşriyyatı. Bakı —1967

Üç cildə. İkinci cild

“Molla Nəsrəddin” jurnalından. 31 mart 1907-ci il. No 13.

Ey dumada olan müsəlman vəkilləri, and verirəm sizi öz insafınıza, bircə dəqiqəliyə mənim bu sözlərimə qulaq verin və qoca Mollanın nəsihətini qəbul edin.

Eşitmişəm ki, дума çalışır Rusiyada məzhəb azadlığı olsun; yəni hər bir kəs hansı məzhəbdən hansı məzhəbə istəsə keçə bilsin və eşidirəm ki, hökumət də istəyir buna razı olsun və bunu da eşidirəm ki, siz, yəni müsəlman vəkilləri də buna razısınız.

Amma mən bircə bunu bilmirəm ki, siz bu işə razılıq verəndə aqlınız harada idi?

Kişi, nə qayırırsınız?! Sizin ki, dünyadan xəbəriniz yoxdur, nə ixtiyarınız var özünüzü müsəlman vəkili hesab edib, bu dərəcədə bizə xəyanət edəsiniz?!

Yəni bilirsinizmi ki, məzhəb azadlığı nədir?

Məzhəb azadlığı odur ki, Həsən istəsə gedib kilsəyə girib, xaçpərəst olsun, İvan da istəsə məscidə girib, müsəlman olsun.

Ey müsəlman vəkilləri, heç bilirsinizmi ki, bu işlərin axırı hara gedib çıxar? Əgər bilmirsiniz, mən indidən sizə xəbər verirəm: axırda elə olar ki, bir az müddətdə müsəlmanların hamısı müsəlmançılığı ötürüb, gedib xaçpərəst olar. Mənim əqidəm bunadır və əgər istəsəniz, sözümlü sübuta da yetirə bilərəm.

Mən deyirəm ki, bir müsəlman bir müddət qala, məsələn, Bakıda və sonra gedə bir müddət də qala, məsələn, Şvetsariyada, bakılıların da rəftar və kirdarına baxa, Şvetsariya əhlinin də əxlaq və ətvarına baxa—axırda haman müsəlmanın etiqadı və əfkarı xarab olar.

Yaponiyadan bir büt-pərəst gələ Gəncə şəhərinə və görə ki, bir boyaqçı dükəninin qabağna yeddi-səkkiz nəfər arvad qucaqlarında uşaq durublar və bir qırmızısaqqal boyaqçı qollarını çərməyib, uşaqları bir-bir alıb, küpə soxub, qara boyayır, sonra analarının hər birindən uşağa bir manat alıb, yola salır və deyir: “Gedin, dəxi

qorxmazlar”—bir belə yaponiyalı bu işləri görən kimi tez başmaqlarının dabanını bərkidib, qaçar Yaponiyaya.

Amma bir gəncəli gedə, Yaponiyanın adamlarını görə, qorxuram axırda işlər xarab ola.

Əgər Amerikadan bir murdar xacpərəst gələ İrəvana və görə ki, bir müsəlman durub bir əttar dükəninin qabağında və qırmızısaqqal və mömün dükənçi, təsbih əlində, müştəriyə deyir: “Dünən Xoydan mənə altmış put it qarısı göndəriliblər , hər kəs bir xörək qaşığına çalib içsə, hər dərdü bəladan qurtarar və bundan başqa iki yüz pişik pətənəsi bugünlərdə gələcək, yamanı, çibanı, qara yaranı, şirin yaranı o saat qaytarar”—əgər amerikalı bu əhvalatdan xəbərdar olsa, hər yanda bir müsəlman görsə, ondan iyrənər. Amma bir irəvanlının Amerikaya yolu düşsə, dəxi İrəvana gəlməz. Müxtəsər...

...Əgər bir yəhudi gələ müsəlman içinə və görə ki, üləmamız bir-birindən hökumətə danos yazırlar, bakılı rəislərimiz dumada şarları oğurlayıb, əvəzəndən sonra gedib qol yazıb, hökumətə iqrar edirlər ki təqsir müsəlməndədir, əgər haman yəhudi bizim cəmiyyəti-xeyriyyələrimizi görə, qumarxana və qiraətxanalarımızı görə, pirlərimizi və qız məktəblərimizi görə, dövlətli hacılarımızı və kefli cavanlarımızı görə, xülasə, əgər bizim işlərdən yaxşıca baxəbər ola,-haman yəhudu bir də qələt elər ki, müsəlman içində ayaq basar.

Amma bir müsəlman əvvəl gedib görə ki, yəhudi qızları qoltuqlarında kitab, gedirlər darülfünuna elm oxumağa, əgər gedib görə ki, rus qızları Mancuriya çöllərində qışın şiddətli soyuğunda yapon gülləsinin qabağında öz rus qardaşlarının yaralarını bağlayırlar və əgər haman müsəlman sonra baxıb görə ki, bizim Gülçöhrə xanımlar, Xanpəribəyimlər, Gülsənəm xatunlarımız burunlarının suyunu arxalıqlarının qolu ilə və qarqatlarının ucu ilə təmizləyirlər—əgər müsəlman bu işləri görsə, gedib yəhudi qızı alar.

Yox, yox, bizə məzhəb azadlığı lazım deyil. Hər kəsin öz məzhəbində qalmağı bizim üçün hamısından məsləhətdir. Biz əzrailin uşaq paylamağını istəmirik.

Aman günüdür, ey müsəlman vəkilləri, ağsaqqal və dünyagörmüş Molla Nəsrəddinin bu bir neçə sözünü çıxartmayın yadınızdən!

Molla Nəsrəddin.

Veb direktor: Betti Bleyer

Mətni yığdı: Nərgiz Abadi

Veb üçün hazırladı: Ülviyyə Məmmədova

AZERİ.org qoyuldu: sentyabr, 2003.